

vující okresní knihovnu učitelskou a delegáty do porady zemské (§ 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10 nař. ze dne 8. května 1872 č. 40 ř. z.).

III. Zemské porady učitelské.

Úkolem zemské porady učitelské jest podávati zemskému úřadu školnímu dobrozdání v otázkách jí předložených, raditi se o prostředcích ku povznesení školství obecného, dále o záležitostech týkajících se povinností, práv a poměrů učitelstva, konečně má právo podávati i samostatné návrhy. Co do prostředků ku povznesení školství má zemská porada tentýž obor působnosti pro celou zemi, jaký přísluší okresní poradě učitelské ohledně jednotlivého okresu. V každé zemi koná se pravidelně po třech letech zemská porada učitelská. V případě nepopíratelné nutnosti nebo vhodnosti má zemský úřad školní právo naříditi odbývání porady ve dvou oddělených hromadách. S každou zemskou poradou učitelskou spojití jest dle možnosti výstavu učebních prostředků. Zemskou poradou učitelskou svolává zemský úřad školní; porada ta odbývá se o prázdninách podzimních, z pravidla v sídle zemského úřadu školního a nesmí trvati déle 5 dnů. Zemská školní rada má právo svolati i mimořádné hromady. Členové zemského výboru a zemského úřadu školního jsou čestnými hosty zemských porad učitelských. Předsedovi přísluší právo pozvati do porady znalce s poradným hlasem. Zemské porady učitelské jsou zpravidla veřejny. Veřejnost jich může býti vyloučena nebo omezena jen z důvodů zvláštních. Předsedou a ředitelem zemské porady učitelské jest zemský školní dozorce (inspektor) pro školy obecné a tam, kde jest více školních inspektorů pro školy obecné, předsedá dozorce k tomu povolany zemským úřadem školním. Zemská porada učitelská volí z členů svých výbor, kterému přikázány jsou ku předchozí úradě veškery záležitosti, o kterých se projednávati má (§§ 11, 12, 13, 14, 15, 16 a 19 cit. nař.).

Porážky (jatký).

I. Podstata a význam.

Tato zařízení mají v ohledu policie zdravotní vynikající význam a vyžadují zajisté nejpřísnější kontroly; jsou porážky určeny netoliko ku porážení dobytka, nýbrž i k jeho rozsekání, ku vyvrhování a čistění stěv a k ukládání masa, kostí a jiných odpadků, jakož i ku spracování krve. Proto jsou porážky též dle § 27 ad 39 řádu živn. zařaděny mezi ony závody, které vázány jsou řízením ediktálním a tudíž i předchozím svolením úřadu živnostenského. § 35 živn. řádu má další nařízení, že vyhrazeno jest úřadům zemským, aby k návrhu obecního zastupitelstva zapověděly další užívání stávajících porážek a zakládání nových porážek soukromých v těch místech, kde zřízeny jsou již dosti rozsáhlé veřejné porážky nákladem obce a spolků.

II. Nucené užívání jatek veřejných.

Z § 35 živn. ř. plyne, že omezení sluší co nejvíce posud stávající soukromé porážky a po příp. že zapověděti jest zřizování nových. Toto zákonné ustanovení zakládá se na osvědčených zkušenostech, že soukromé porážky chovají nemalé nebezpečí pro veřejné zdravotnictví, jelikož úřední kontrola co do soukromých porážek nedala se nikterak prováděti v té míře a s tím výsledkem, jako tomu jest při veřejných porážkách. Ukázalo se, že v soukromých porážkách zhusta porážena byla zvířata nemocná, že zkažené maso bylo dáno do obchodu nebo spracováno špatné zboží. Zavedly proto v novější době mnohé státy zvláštní nucené užívání jatek veřejných,

kteří v tom záleží, že pro jisté místně ohraničené území výhradně do veřejných ústředních porážek přivádí se dobytek a tam poráží; tím umožněno jest vydatné a žádoucí provádění státní kontroly a zároveň obmezi se s druhé strany oprávnění těchto porážek na potřebný objem policie zdravotní. Donucení toto objevilo se tím naléhavějším, poněvadž soukromé porážky disponují zpravidla prostorem velmi obmezeným nedopouštějícím toho, aby maso náležitě bylo uchováno a konservováno. Následek donucení je ten, že v první řadě obce zřizují a udržují veřejné porážky se závazkem tím, že všechen dobytek k zabití určený smí býti toliko do těchto porážek dopraven a tam poražen. Tyto veřejné porážky mají výhodu nejednu. Jsouť zařízeny tím způsobem, že vyhovují všem zdravotním požadavkům netoliko co do čistoty, přivádění vzduchu, nýbrž hlavně co do kontroly ohledně zdravého stavu zvířat poražených nebo ku zabití určených. Další výhoda veřejných porážek záleží v tom, že mají též takové vedlejší místnosti, kdež lze uschovati maso a uchrániti je před hnilobou a při tom přece úplně odpovídají stavební zařízení modernímu zdravotnictví. Neméně postaráno jest předem v takovýchto porážkách o místnosti k čistění vnitřností, ku spracování loje a krve, ku čistění střev, dále o vodní zařízení s trvalým přitékáním a o bohatou zásobu dobré vody, o racionální zařízení k rychlému odvádění vody s odpadky a zvláště též o chladírny. S nejnovějšími porážkami bývají spojeny dále místnosti pro lékařský personál, pro prodej, ohrady pro dobytek a oddělené stáje. Nejvýtečnější porážky mají dnes Vídeň, Solnohrad, Berlín, Mnichov, Chemnice, Hannover, Paříž, Londýn, Florenc.

Toto nucené zřízení a užívání bylo zavedeno pro některé obvody v Dolních Rakousích a pro Prahu. Tak zemským zákonem pro Dolní Rakousy ze dne 3. února 1873 č. 20 z. z. bylo pro předměstí vídeňská (nyní patřící ku obecnímu obvodu Vídně) zavedeno toto donucení; místo držitelství ve srozumění se zemským výborem stanoviti má, kolik porážek a na kterých místech zříditi jest; porážka zřízena několika obcemi tvoří předmět společného podniku.

Pro Prahu zavedeno bylo nucené užívání jatek zák. ze dne 9. března 1889 č. 19 z. z. a sice pro obvod hlavního města Prahy, pražských předměstí a obcí sousedních; v soudním okresu Karlínském: pro obce Karlín, Libeň a Vysočany; v soudním okresu Smíchovském: pro obce Smíchov, Hlubočepy, Radlice, Košíř, Břevnov, Bubeneč, Dejvice a Střešovice; v okresu Král. Vinohrad: pro Žižkov, Vršovice, Nusle-Pankrác a Podolí. Porážení skotu, bravu (telat, ovcí, koz, prasat atd.) a koní dopouští se jen ve veřejných obecních jatkách, zřízených k tomu účelu pro koně a jiný dobytek zvlášť. Tyto veřejné obecní jatky byly v přiměřené velikosti zbudovány a účelně zařízeny. Poplatky vybírané ve veřejných obecních porážkách za odvážení, za zdravotní ohledání, za porážení, krmení a hojení, za použití zařízení a pod. mají povahu dávek veřejných a připadají obcím, které porážku zbudovaly a udržují.

III. Podle zákona o moru zvířecím a o hlíze hovězího dobytka platí pro porážky ještě tyto předpisy:

1. Místní úřad, resp. komise morová zřizuje se pro obstarávání úředních úkonů ohledně veřejných jatek předem z oněch orgánů, kterým příkázán jest přímý dohled zvěrolékařské policie nad porážkami.

2. Ohrady pro dobytek jatečný a jatky mohou býti po zjištění vypuknutí moru a pro dobu nebezpečí moru uzavřeny, aby nebyla odehnána zvířata náchylná k moru.

3. Prostory porážek, v nichž postavena jsou zvířata trpící nakažlivými chorobami, jest dle předpisu vyčistiti a desinfikovati.

4. Zemský úřad pohraničního úřadu správního může povolit dopravu dobytka ku porážení do míst, kde jsou veřejné porážky, i když dovoz je zapověděn a hranice uzavřeny (§ 3 cit. z.). Porážka musí býti v bezprostředním spojení se železnicí nebo s přístavištěm lodi (§ 4).

5. Zjištěna-li hlíza hovězího dobytka na trhu nebo ve veřejné porážce, zastaviti dlužno vývoz tam se nalézajících kusů a ihned je zabiti, není-li tam dostatečných opatření proti zavlečení nakažlivých látek a proti zanesení jich na zvířata jiná. Zabiti musí se provésti v dotyčné místnosti za zvěrolékařského dohledu a co nejdříve.

6. Při porážkách z nutnosti t. j. nezbytných tehdy, přihodí-li se dobytčeti úraz nějaký, jest oznámiti nutnost porážky dozorcí nad dobytkem a masem, aby mohl své dobrozdání podati o upotřebitelnosti masa. Dobytče zabiti se musí nejdéle do 6 hodin po úrazu. Při tom různiti sluší maso zcela zdravé a méně cenné, jež smí se prodávati toliko za dozoru policejního.

Porodince jsou veřejné ústavy, které jsou útočištěm těhotným ženám hledajícím v nich přijetí, aby se jim přiměřené pomoci dostalo; ústavy tyto mají současně za účel napomáhati jako kliniky při vzdělávání lékařů a porodních babiček. Porodince jsou ústavy zemské, jsou vydržovány a spravovány od příslušných zemí korunních; podřízeny jsou státní kontrole a vrchnímu dozoru (§ 2 zák. ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z.).

V Rakousku jest 17 porodinců, a to ve Vídni, v Praze, v Brně, v Linci, ve Štýrském Hradci, v Celovci, v Lublani, v Terstu, v Innomostí, v Olomouci, ve Lvově, v Krakově, v Černovicích, v Zadru, v Dubrovníce, v Šibeníku a Splitu.

I. Přijetí do porodince:

Těhotná žena, která má býti přijata do porodince, musí být při svém příchodu ihned porodní babičkou a v pochybných případech lékařem porodince vyšetřena, aby se zjistilo těhotenství. Přijetí do porodince jest buďto bezplatné nebo dlužno podrobiti se jistému platu.

1. Bezplatně přijaty jsou ony těhotné ženy, které jsou úplně bez pomoci a chudobu svou mohou prokázati zákonitě vyhotovenými vysvědčeními. Správy porodinců vázány jsou mlčením, nesmí se tedy tázati na jinaké okolnosti, nežli které nezbytno věděti ku přijetí. Bezplatné přijetí ukládati může zpravidla závazek ke službě kojných (leč jen na určitý čas) a povinnost, nebrániti se, užije-li se jich při vyučování lékařů a porodních babiček. Porodí-li matka mimo porodince, může býti přijata jen tehdy, když byla porodem překvapena prve, nežli se mohla do porodince odebrati. Přijaty mohou býti dále jak svobodné, tak vdané i ovdovělé ženy, uzná-li přednosta ústavu, že jim potřebí jest přijetí do porodince. Každá žena žádající o přijetí musí se vykázati domovským listem. Byla-li některá žena na cestě do porodince porodem přepadena a buďto mezi porodním aktem nebo po skončení jeho dopravena do porodince, má býti bez rozdílu a bez váhání přijata. Porodí-li svobodná žena u porodní báby, může býti do porodince jen tehdy přijata, když má potřebí přispění vzhledem k ochura-